

CAT

vall fosca
L'ENERGIA DELS PIRINEUS

WWW.VALLFOSCA.NET

© Vall Fosca

LA VALL FOSCA

Situada als Pirineus, al nord de la comarca del Pallars Jussà, és una Vall per gaudir-la els 365 dies de l'any, amb paisatges d'alta muntanya, estanys, senders, pobles i una història lligada a la ramaderia i a l'electricitat.

La Vall comença a 800 m i arriba gairebé fins als 3.000 m. El poble més alt és Capdella que es troba a 1.420 m d'altitud i que tanca el conjunt de 19 nuclis que conformen la Vall Fosca.

El riu Flamisell fa d'eix de la Vall. Durant el seu recorregut podrem gaudir d'un paisatge constantment canviant que ens portarà fins al capdamunt de la Vall Fosca on hi ha el telefèric que dona accés al **Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici**.

UNA VALL PER TOT L'ANY

La primavera ens descobreix una Vall de colors intensos que es poden contemplar des dels vuit miradors de la Vall o des dels més de 100 km de camins de la Vall.

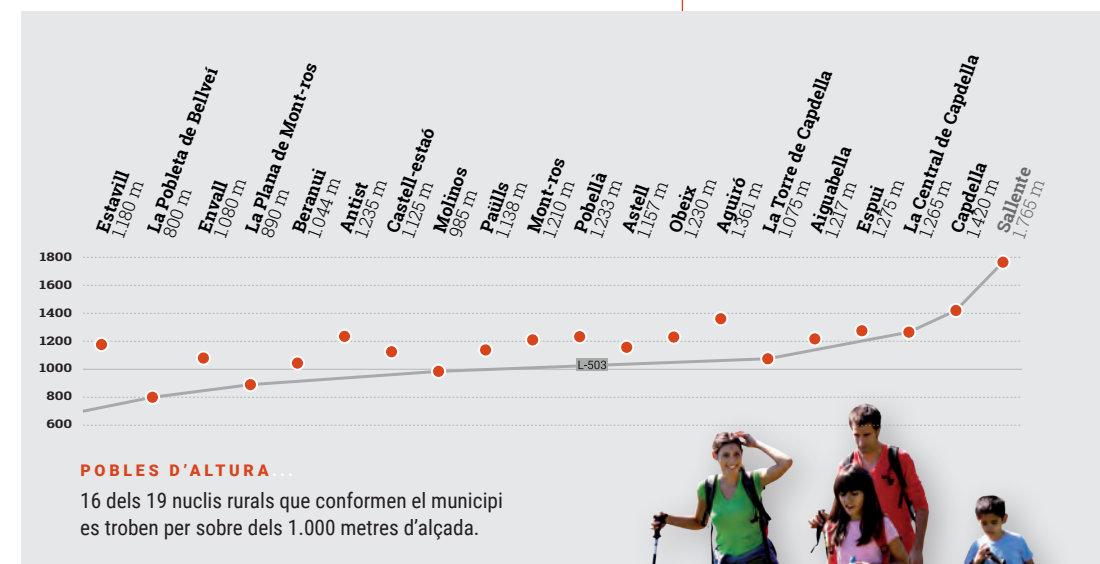
L'estiu és la millor època per descobrir el **Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici** i les rutes pels més de 30 estanys de la Vall Fosca, on podeu accedir amb **telefèric**.

La tardor ideal per endinsar-se en els boscos i collir bolets, recórrer els camins que uneixen els diferents pobles de la Vall, gaudir de paisatges multicolors i de tradicions com la **fira ramadera de la Pobleta de Bellvé**.

L'hivern és per viure la neu, amb raquetes, trineu o amb esquís de muntanya, i gaudir dels paisatges de postal que ens deixa.

I durant tot l'any, es pot visitar el **Museu Hidroelèctric de Capdella** que ens ensenya com es va construir la primera central hidroelèctrica a Catalunya i com es vivia a la Vall Fosca fa més de 100 anys.

I també podreu comprar i assaborir als restaurants i comerços de la zona productes de proximitat del territori com la vedella ecològica o el paté.

TELEFÈRIC DE LA VALL FOSCA

LA VALL DELS ESTANYS

El telefèric de la Vall Fosca, ofereix l'aventura d'accedir a 2.200 m, a l'únic **Parc Nacional de Catalunya, Aigüestortes i Estany de Sant Maurici**.

Funciona tots els dies durant els mesos de juliol, agost i setembre des de les vuit del matí fins a les sis de la tarda.

Des de la cota 2.200 es poden fer nombroses excursions per veure els més de 30 estanys, que formen aquest espectacular paratge, i rutes com la via verda del Carrilet, de 5 km, ideal per fer en família, pics a prop dels 3.000 m com el Peguera o Montsent, o la coneguda ruta pels refugis del Parc Nacional, Carros de foc.

SABIES QUE...

El telefèric es va instal·lar als anys 80 per a la construcció de la central reversible de Sallente, i que pot transportar fins a 25.000 kg. Podia, fins i tot, arribar a portar un camió carregat de formigó. Quan es van acabar les obres es va cedir per a ús turístic a l'estiu.

SERVEI DEL TELEFÈRIC

Mesos de juliol, agost i setembre.

HORARIS I TARIFES

www.vallfosca.net

A TENIR EN COMPTE

- Capacitat telefèric: 58 persones.
- L'accés d'animals al telefèric està prohibit per motius d'higiene i seguretat excepte en el cas de gossos pigall.
- L'Ajuntament de la Torre de Capdella es reserva el dret d'alterar els horaris per condicions meteorològiques adverses o per garantir la seguretat dels passatgers.
- El preu del bitllet inclou l'assegurança.
- Es recomana portar roba d'abric, impermeable, ulleres de sol, protecció solar i calçat adequat.

PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI

PAISATGE AUTÈNTIC D'ALTA MUNTANYA

La Vall Fosca és l'accés sud al **Parc Nacional d'Agüestortes i Estany de Sant Maurici** pel Pallars Jussà. El **Telefèric de la Vall Fosca**, l'únic en aquesta zona dels Pirineus, ens porta al Parc Nacional, que ens ofereix un paisatge d'alta muntanya, amb una gran riquesa de fauna i vegetació.

L'aigua, amb gairebé 200 estanys i innumerables rierols, n'és la protagonista. A la Vall Fosca es compten més de 30 estanys que formen part del Parc Nacional i del seu entorn, i que es troben per sobre dels 2.200 metres.

En aquesta zona es poden fer diversos itineraris a peu, que connecten els estanys a més de 2.000 m, el camí de gran recorregut **GR-11-20**, que permet arribar a Espot i a Boí, passant per la Vall Fosca, **la via verda del Carrilet**, ascensions a pics com el Peguera (2.942 m) o el Montsent (2.883 m), entre altres, o la volta pels refugis del Parc Nacional.

OFICINA D'INFORMACIÓ DEL PARC NACIONAL D'AIGÜESTORTES I ESTANY DE SANT MAURICI A ESTANY GENTO

Juliol, agost i setembre, de 9 a 18 h
Tels.: 973 696 189 i 973 624 036

SABIES QUE...

El Parc és un lloc que s'ha de conèixer a peu, seguint la xarxa de senders existents. Si, a més a més, aneu acompanyats d'un guia interpretador, descobrireu de primera mà l'extraordinària bellesa del seu paisatge. Durant els mesos d'estiu, a l'estació superior del telefèric de la Vall Fosca, a Estany Gento (2.200 m), hi ha obert un centre on es pot trobar informació diversa sobre el Parc i una exposició permanent dedicada al món de l'aigua.

SENDERISME

UNA VALL, 100 KM DE SENDERS

La Vall Fosca té molts tipus de camins des de la coneguda zona dels estanys, fins als camins que connecten els diferents pobles del municipi. Destaca el GR-11-20, sender que travessa tots els Pirineus.

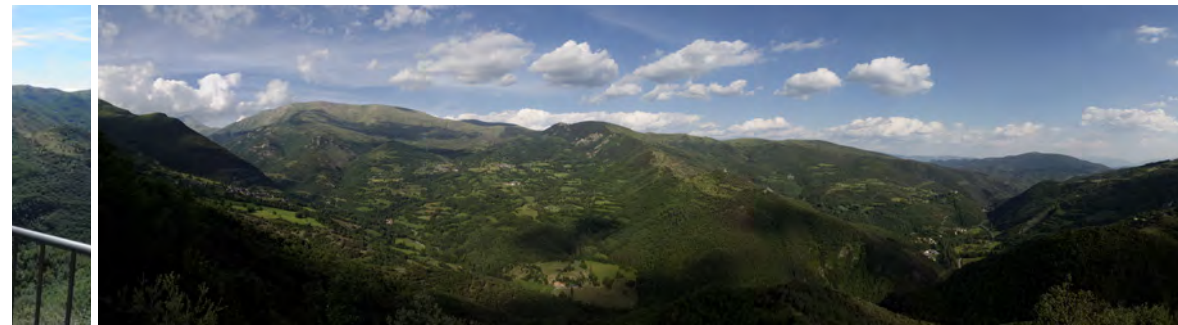
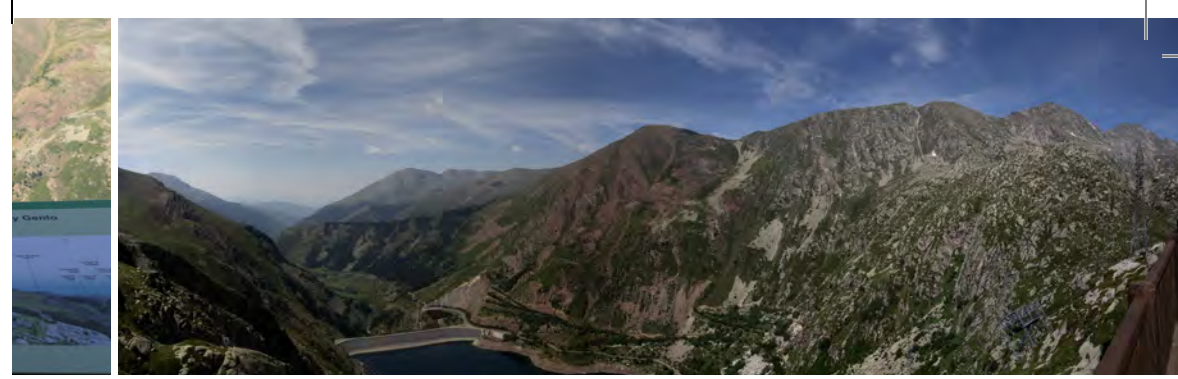
La travessa **Carros de Foc**, que recorre els 9 refugis que es troben al Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici, també passa per la Vall Fosca. El refugi de Colomina és un dels punts de control d'aquest recorregut d'uns 55 km i amb un desnivell acumulat de 9.200 m.

L'itinerari de BTT **Pedals de foc** també passa per la Vall Fosca, en concret l'etapa Espui-Espot, que procedent de Les Esglésies, entra a la Vall Fosca on es troba el punt de control de la Torre de Capdella, i puja cap a Espui per agafar la pista forestal cap a Llessui i Espot.

La **Transpirenaica**, molt coneguda entre els amants de la BTT, té dues etapes que passen per la Vall Fosca.

ITINERARIS DE LA VALL FOSCA

- 35 La Pobleta de Bellveí - Estavill
- 36 La Plana de Mont-ros - Beranui - Antist
- 37 Estavill - Antist
- 38 Antist - Castell-estaó - Obeix
(Ciclabre d'Antist a Castell)
- 38b La Plana de Mont-ros - Castell-estaó
- 39 Camí de la Coscona
- 40 Aguiró - Coll d'Oli
- 41 La Plana de Mont-ros - Paüls - Pobellà - Mont-ros
- 42 La Torre de Capdella - Mont-ros
- 44 Capdella - Port de Rus
- 45 El Carrilet (Via verda)
- 46 Capdella - Sallente
- 47 Sallente - Estany Gento (Canal de Pigolo)
- 48 Espui - M. Déu de Fa - La Central de Capdella
- 49 Capdella - Cabana de Filià
- 50 Capdella - La Central de Capdella (canal xic)
- 51 Capdella - La Central de Capdella (Forat de la guineu)
- 52 Aiguabella - Cambra d'aigües de Molinos
- 53 Pobellà - Sant Quiri
- 54 Estany Gento - Collada dels Gavatxos
- 55 Estany Gento - Coma d'Espòs
- 56 Estanys de Rus
- 57 Antist - La Pobleta de Bellveí
(Ciclabre d'Antist a la font del Moro, sortida a la carretera L503)
- 58 Les Bordes de la Pobleta
- 59 La Pobleta de Bellveí - Envall

J. Tardius

MUSEU HIDROELÈCTRIC DE CAPDELLA UNA VALL PLENA D'ENERGIA

L'electricitat és un dels invents que més ha canviat les nostres vides, ha revolucionat la indústria, el transport públic, la medicina, l'oci i el consum domèstic.

El 28 de gener de 1914 es va posar en marxa la central de Capdella, la primera gran central que il·luminà Barcelona.

Aquesta obra, ideada per Emili Riu, es va fer gràcies al treball incansable de 4.000 obrers que van aconseguir, en només 23 mesos, fer realitat un projecte temerari i incert que va canviar per sempre la vida dels habitants de la Vall Fosca i va impulsar la Segona Revolució Industrial catalana.

Visiteu el Museu i descobriu la central hidroelèctrica i tot el procés de construcció d'una obra titànica que va transformar el País.

SABIES QUE...

L'obra més impressionant és invisible?

Una teranyina subterrània de 15 km uneix els estanys i porta l'aigua fins a l'Estany Gento i des d'aquí fins a la central.

HORARIS I TARIFES
www.vallfosca.net

SABIES QUE...

La mina es localitza en una franja de roques sedimentàries roies (vermelles), on destaquen els gresos, que va des de la Mediterrània fins a l'Atlàntic. El color vermell li dona l'òxid de ferro.

© ABC

MINA EUREKA

UNA VALL MINERA

El recorregut pel conjunt miner de Castell-estaó permet descobrir un indret únic que conserva part de les antigues instal·lacions com les tolves (tremuges), les vies i les vagonetes.

Les mines de Castell-estaó es van començar a explotar l'any 1962, tres anys després es van abandonar ja que no eren rendibles.

Només hi treballaven 15 persones, la meitat de la Vall i la resta aragonesos que eren els encarregats dels martells pneumàtics.

Al llarg de la veta de roques sedimentàries –formades fa més de 235 milions d'anys durant el Triàsic inferior– trobem quatre galeries, la més llarga de 100 metres de profunditat.

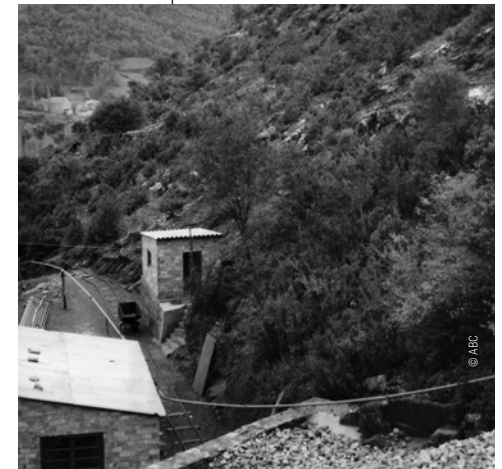
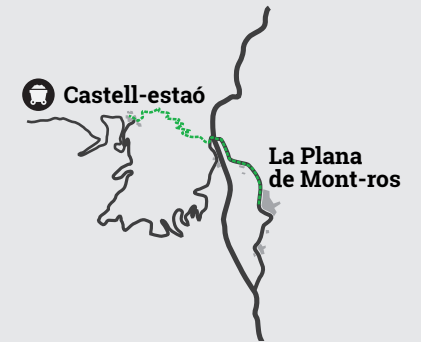
De les 28 espècies minerals que hi ha en aquestes mines destaca l'**abellaïta**. Es tracta d'un nou mineral que s'ha descrit per primera vegada al món, alhora, que és la primera espècie mineral que es descobreix a Catalunya.

Aquest mineral és un carbonat hidròxid de plom i sodi de color blanc translúcid, acceptat com a nova espècie per la International Mineralogical Association (IMA), el desembre de 2015.

◀ Abellaïta

PERFIL DE L'ITINERARI

A part de les mines de Castell-estaó a la Vall n'hi ha d'altres en indrets com: Aguiró, Capdella, Mont-ros i la Torre de Capdella. S'hi poden trobar minerals com el carbó, ferro, manganès, coure i plom.

PATRIMONI ROMÀNIC

800 ANYS D'ESGLÉSIES ROMÀNIQUES

L'església de Sant Vicenç de Capdella (s. XII) és un edifici d'una sola nau rectangular orientada a l'est. Als segles XIV i XV el temple es va modificar i es va aixecar el campanar. Posteriorment s'hi van annexar les capelles laterals.

A la zona de l'absis apareix una sanefa romànica pintada al fresc. La resta de pintures es van arrancar a mitjan s. XX amb la tècnica de l'*strappo*.

Descobriu l'altar original amb els grafitos i el Crist i la creu policromada, una de les peces més grans de Catalunya.

SABIES QUE...

A l'altar original de pedra tosca (travertí), hi ha aparegut grafitos d'època medieval. Són inscripcions de noms propis com Gonsalus, Atone, Ramigo o Eldrellolo. Segurament escrivien el nom de les persones a qui es volia encomanar a Déu i dedicar-los misses.

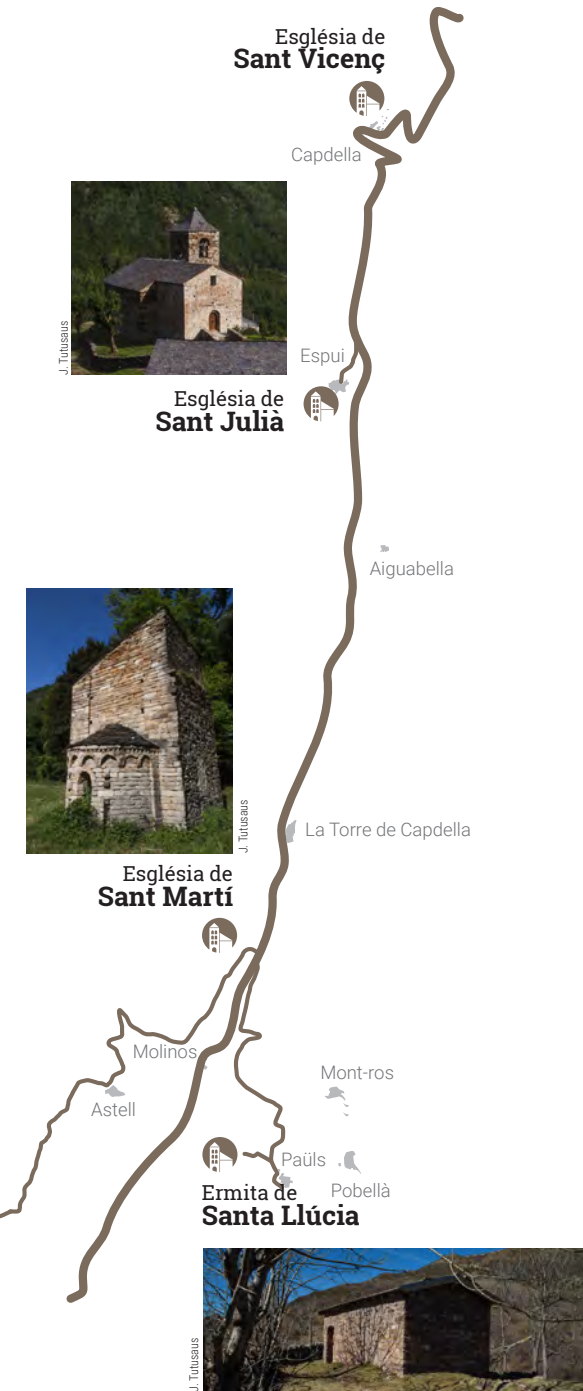
◀ Església de Sant Vicenç de Capdella (S. XII)

Les esglésies de Sant Julià, Sant Martí, la Purificació i Santa Llúcia completen la ruta del romànic de la Vall Fosca.

© Museu Nacional d'Art de Catalunya - Jordi Calveras

Església de Sant Julià

Església de Sant Martí

Ermita de Santa Llúcia

TRADICIONS

PATRIMONI PER COMPARTIR

La Vall Fosca celebra el primer cap de setmana d'octubre la **Fira Ramadera de la Pobleta de Bellveí**, que està documentada almenys des del 1845, i que tradicionalment se celebrava el dia 5 d'octubre.

Actualment dura dos dies i s'hi s'exposen cavalls pirinencs catalans, vaques de diferents races, on destaca la bruna dels Pirineus, i ovelles xisquetes.

A més també es pot gaudir del dinar de fira amb la gastronomia típica, que consisteix principalment en cap i pota de corder, i girella.

GIRELLA

La girella s'elabora amb diverses parts del corder i arròs. És un embotit que es pot comprar a les carnisseries de la Vall Fosca i es pot menjar guisada o simplement fregida amb poc oli, perquè ja està bullida.

PRODUCTES DE PROXIMITAT I COMERÇ LOCAL

A la Vall Fosca hi ha més de 30 explotacions ramaderes on podem trobar vaques de raça bruna, però també d'altres races com salers o xarolesa, ovella xisqueta i cavall pirinenc català. En la majoria d'allotjaments rurals es pot veure bestiar.

Podem gaudir de productes locals, com els embotits, patés, girella o galetes, que es venen en els comerços del municipi, on també podem comprar altres articles com calçat de muntanya.

vall fosca
L'ENERGIA DELS PIRINEUS

TURISME DE LA VALL FOSCA

25515 La Torre de Capdella
Pallars Jussà - Lleida
Tel. (+34) 973 663 001
ajuntament@torrecapdella.ddl.net

WWW.VALLFOSCA.NET